

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF) “Türkiye Sanayisinin Bugününe Bakış ve Öneriler” Raporu Tanıtım Etkinliği Konuşması
Orhan Turan, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
6 Haziran 2023

Saygıdeğer Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

“Türkiye Sanayisinin Bugününe Bakış ve Öneriler” Raporu tanıtım etkinliğimizde sizleri aramızda görmekten mutluluk duyuyoruz. TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli Konuklar,

Son 10 yılda ve özellikle pandemi sürecinde dijitalleşmenin hızı ve etki alanı giderek arttı. Teknoloji rekabet dünyasının belirleyici unsuru oldu. Bu yapı iklim krizi ve çevresel tehditlere yönelik duyarlılığın da güçlenmesini takiben ikiz dönüşüm diye tariflediğimiz bir çerçeveyi ekonomilerin gündemine taşıdı. Küresel rekabetçiliğin tanımlanmasında çevresel, sosyal ve yönetimsel paradigma değişimleri öne çıktı. Değer zincirinin tamamında karbon ayak izinin azaltılması, döngüsellik, çevre üzerinde baskıyı azaltacak tedbirler bir gereklilik haline geldi.

Nitekim, geçtiğimiz ay Japonya’da gerçekleştirilen G-7 Zirvesi’nde ele alınan konuların merkezinde de yeşil ve dijital dönüşüm odağı vardı. Zirve’de 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşma niyeti teyit edildi; altyapı reform çabalarının desteklenmesi vurgulandı. Öte yandan, Zirve sonuç bildirgesine, rekabet paradigmasında değer zincirlerinin daha kritik olacağını gösteren şu üç unsur da yansıtıldı. Bunlar;

- ileri teknoloji, inovasyon ve nitelikli işgücü ağlarını geliştirmek,
- temiz enerji geçişinde kritik hammadde tedarik zincirlerini çeşitlendirmek ve
- kalkınma işbirlikleri yoluyla küresel zorlukların üstesinden gelmek

olarak ifade edildi.¹

TÜSİAD olarak geçtiğimiz hafta tam üyesi olduğumuz Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu BusinessEurope Başkanlar Konseyi Madrid Zirvesindeydik. Avrupa iş dünyası açısından da temel öncelik rekabetçiliğin artırılması. Küresel düzeyde siyasi etki, ekonomik ve sosyal ilerleme, yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde sürdürülebilir kalkınma için rekabetçiliği destekleyecek politikaların stratejik bir yaklaşımla ele alınması ortak çağrımız.

Hızla değişen ve rekabet gücüne doğrudan etkisi olacak bu küresel dinamiklere uyum sağlanması için gerekli adımların kararlılıkla hayata geçirilmesi ülkemizin konumlanacağı yer açısından kritik önemde.

Bu perspektifle, ekonomimizin en önemli dinamlarından olan sanayimizin yüksek katma değer yaratmaya yönelik dönüşümü için işletmelerimizin kapasitelerinin yükseltilmesine yönelik önlemleri eşgüdüm içinde almaya ihtiyacımız var. Dijital teknolojilerin entegrasyonunu ve sürdürülebilirlik anlayışını, ölçekten bağımsız olarak işletmelerimizde iş modellerimizin “normali” yapmalıyız. Hammaddeye erişim giderek daha zorlu bir alan oluyor. Tüketim profili doğanın kendini yenileme eşliğini zorluyor. Verimliliği rekabetçiliğin kritik unsuru olarak stratejik planlamalarımızda benimsemeliyiz. Üretimde ve tüketimde kaynak ve enerji verimliliğini artıran tedbirleri asli önemde

---

¹ [G-7 Hiroshima Leaders' Communique.](#)

değerlendirmemiz gerekiyor. Bunun için de yeşil teknoloji üretim kapasitesine odaklanmak şart. Bu teknolojilere olan küresel talep ile yeşil teknoloji üretim hacmi doğru orantılı büyüyor. Örneğin dünyada ısı pompalarının satışı geçtiğimiz yıl %11 arttı.² 2021’de güneş panellerinden elektrik üretimi bir önceki yıla göre %22 artış gösterdi.³ İkiz dönüşümün en önemli gereği diyebileceğimiz pillere olan ihtiyacın 2030’a kadar her yıl %25 artması bekleniyor.

Değerli Konuklar,

Ülkelerin büyüme dinamiklerini belirleyen önemli bir unsur ileri teknoloji ürünlerin imalat sanayi ihracatındaki payı. Son yıllarda yapılan araştırmalar ülkelerin hangi tür ürünlerde uzmanlaştıkları ile büyüme performansları arasında bir ilişki olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin teknoloji veya verimlilik içeriği daha yüksek ürünler üreten ülkeler orta ve uzun vadede daha yüksek büyüme oranlarına ulaşıyor. Çin’in 2021 yılında imalat sanayi ihracatından elde ettiği gelirin yaklaşık %30’u yüksek teknolojiye sahip ürünlerden geldi⁴. Singapur’da bu oran 2011’de %48’deyken 2021’de %55’e yükseldi⁵. Ülkemizde ise yüksek teknoloji ürünlerin ihracattaki payı son on yıl içinde %3-4 civarında seyrediyor. Sanayimizin rekabetçiliğini güvence altına alacak rüzgarı yakalamamız stratejik önemde. Yapılabileceklerin başında yüksek teknoloji üretim trendini yakalamak geliyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızca yayınlanan Türkiye’de İmalat Sanayinin ve Alt Sektörlerinin Yapısal Analizi Raporu 2015-2020 döneminde en fazla ilerleme gösterilen parametrenin %28,8’lik artışla dahili Ar-Ge Harcamaları olduğunu gösteriyor. Bu trendi daha ileri seviyelere çekmemiz önemli. Verimliliği yüksek olan işletmeleri sanayi portföyümüzde artırmamız gerekiyor. Bunun için de sanayi politikalarında yüksek teknoloji üretimin öncelik kazanması ve desteklerin ve teşviklerin verimliliği artırma odağında dağıtılması yönünde proaktif adımlar atılmasının aciliyetini her vesileyle ifade ediyoruz.

Saygıdeğer Misafirler,

Dijitalleşme her alanda olduğu gibi sanayide de büyük bir dönüşüm yarattı. Bu dönüşüm sadece üretim araçları değil; iletişim ve işbirliği kanalları, müşteri deneyimi, işletme modelleri açısından da fırsatları beraberinde getirdi. Dijital teknolojilerin adaptasyonu aşamasında ise işletmelerin finansmana erişim, yatırım geri dönüş sürelerinin uzunluğu, dijital ve fiziki altyapı gibi kronikleşen sorunları var. Rekabet öncesi işbirliği kültürü de geliştirmemiz gereken bir diğer stratejik alan. Dijitale adaptasyon çağının KOBİ’lere yansması ise çok daha şiddetli. Oysa rekabetçi ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli için değer zincirinin en önemli halkalarını oluşturan KOBİ’lerin gücü son derece kritik. Kapasite gelişimi için KOBİ’lerin bütüncül desteğe ihtiyacı var. Kamu tarafından oluşturulan teşvik ve destek mekanizmaları; ana sanayinin değer zincirlerindeki KOBİ’lerin dönüşümüne yönelik mentorluk programları gibi farklı boyutlarda yürütülen çalışmalar memnuniyet verici. Bu etkileşimi daha da güçlendirecek politikaları ekosistemin tüm aktörleri olarak sinerji içinde önceliklendirmeliyiz.

Saygıdeğer Konuklar,

Güçlü bir kalkınma sürecinin temel belirleyicilerinden en önemlisi beşeri sermayenin varlığı, yani insanımız. Beşeri sermayenin en önemli girdisi ise bu yüzyılın gerektirdiği yetkinlikleri sağlayacak bir eğitim. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Raporu verilerine göre iş başı eğitim, mesleki

---

² [IEA, 2023.](#)

³ [IEA, 2023.](#)

⁴ [Dünya Bankası, 2021.](#)

⁵ [Dünya Bankası, 2021.](#)

eğitim kalitesi, dijital beceriler gibi kategorilerde ne yazık ki dünya ortalamalarının gerisinde yer alıyoruz. Ülkemizin sürdürülebilir bir büyüme ve kalkınma patikasında olabilmesi için beceri odaklı bir anlayışın eğitim sistemimizin her alanında entegre edilmesine ihtiyaç var.

Yeşil ve dijital dönüşümü sağlayacak işgücü yetkinlikleri ile ilgili sorunlarımıza güçlü bir işbirliğinde bütüncül çözümler üretmeliyiz. Bugün ciddi bir beyin göçüyle karşı karşıyayız. Gençlerimizin, geleceklerini ülkemizde gerçekleştirebilecekleri bir iklimi sağlamalıyız.

Değerli Konuklar,

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında çağın dinamiklerini yakalamak için, sanayimizi, iki yıl önce Geleceği İnşa raporumuzda da vurguladığımız gibi teknoloji, insan ve kurumlar bileşenlerinde sağlam temellere oturtmamız gerekiyor. Bu hedefle “çağrımız” geçtiğimiz ay yayınladığımız TÜSİAD-TÜBİSAD raporunda da vurguladığımız gibi ülkemizi bir teknoloji üretim merkezi haline getirmektir.

Önümüzdeki dönemde sanayi politikalarımızın ileri teknoloji odağında bütüncül bir anlayışla geliştirilmesi konusunda TÜSİAD olarak çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bugün de bu misyonun bir parçası olarak TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu tarafından hazırlanan “Türkiye Sanayisinin Bugününe Bakış ve Öneriler” raporumuzu sizlerle paylaşıyoruz. Raporun hazırlanmasında emeği geçen kıymetli akademisyenlerimize teşekkür etmek isterim. Etkinliğimizde değerli görüşlerini bizlerle paylaşacak, sektörlerinde dönüşüme liderlik eden konuşmacılarımıza da katılımları için TÜSİAD Yönetim Kurulu adına teşekkürlerimi sunarım. Verimli bir etkinlik olmasını diliyorum, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.